

řenou výživu jen nevinné manželce, které právo to příslušelo již za trvání manželství, nikoliv též manželci. Nižší soudy proto nepochybily, uznavše zažalovaný nárok za neoprávněný.

Čís. 12020.

Nastalo-li prohloubením pozemku ohrožení sousedova pozemku tím, že ztrácí potřebnou oporu, nelze ohroženému upíratí právo, domáhati se žalobou (§ 364 písm. b) obč. zák.) nejen zákazu dalšího prohlubování odpůrcova pozemku působícího ohrožení, nýbrž i obnovení předešlého stavu neb upevnění pozemku, po případě i náhrady škody, nastalo-li již sesutí půdy na ohroženém pozemku. Ovšem nelze povinnému uložití, by podnikl zabezpečovací práce na pozemku cizím.

(Rozh. ze dne 21. října 1932, R II 212/32.)

Žalující společnost domáhala se na svém sousedu, žalovaném majiteli cihelny, by žalovaný byl uznán povinným zastavití a v budoucnu upustiti od veškerých odkopávek v pruhu půdy nahoře v rovině pozemku žalobkyně nejméně 2 m širokém a pozemek žalobkyně proti zřízení tak zajistiti, že zřídí podél místa sesutí násep (svah) sahající až k rovině pozemku žalobkyně. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek, pokud jím byla žalovaná uznána povinnou pozemek žalobkyně proti zřízení tak zajistiti, že zřídí podél místa sesutí násep, a vrátil věc prvému soudu, by ji, vyčkaje pravomoci, znovu projednal a rozhodl. V otázce, o niž to jde, uvedl v důvodech: Pokud se žalobkyně dovolává ustanovení § 364 b) obč. zák. a pokud téhož ustanovení zákonného se dovolává prvý soud v odůvodnění svého rozsudku, nelze s jejich právním názorem souhlasiti. Je ovšem pravda, že podle § 364 b) obč. zák. nesmí vlastník pozemku prohloubiti svůj pozemek tak, by sousedův pozemek pozbyl opory. Ovšem může tak učiniti, když pozemek sousedův zajistí tak, by se nesesul. Je otázkou, čeho se může domáhati soused vlastníka pozemku, který byl prohlouben. Tato otázka nebyla ještě ani v nauce ani praxi dostatečně řešena. Avšak celkem i nauka (Ehrenzweig System des allgemeinen Privatrechtes) i praxe (rozhodnutí nejv. soudu čís. 8848 sb.) přikloňuje se k tomu, že vlastník sousedního pozemku může na základě sousedského práva stanoveného v § 364 b) obč. zák. žádati na vlastníku sousedního pozemku jen negativní plnění. Může žádati, by vlastník sousedního pozemku ustal v prohlubování svého pozemku, nabývá-li takových rozměrů, že jeho pozemek pozbývá opory. To ovšem jen, neučiní-li vlastník pozemku dostatečné opatření, by žalobcův pozemek nepozbyl potřebné opory. Může také žádati, by vlastník prohlubovaného pozemku porušení sousedova pozemku napravil. Nemůže však žádati, by vlastník pozemku byl povinen k pozitivnímu konání na svém pozemku. Nemůže tedy žádati, by žalovaný v souzeném případě provedl ve své cihelně zabezpečovací práce, zejména násyp. Vzhledem k tomu, podle právního názoru

odvolacího soudu, nemůže se žalobkyně dovolávat ustanovení § 364 b) obč. zák., domáhajíc se, by žalovaná byla donucena ke zřízení násypu ve své cihelně.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Žalobkyně opřela žalobní nárok nejen o ustanovení § 364 písm. b) obč. zák., nýbrž i o ústní smlouvu, kterou se prý žalované závody zavázaly v roce 1929 provésti nejpozději do 31. prosince 1929 nutná zabezpečovací a opevňovací opatření násypem na svém pozemku o rovnoměrném svahu 45° sahajícím až k vrcholku kolmé stěny, při čemž měl býti na vrcholu dodržen jednometrový okraj podél hranice pozemku žalobkyně. Jest se tudíž především obíratí tímto podkladem žalobní prosby, poněvadž pak by nebylo potřebí sahati k ustanovením zákonným (§ 364 písm. b) obč. zák.), byl-li by smluvní závazek žalované strany na podkladě provedení nabídnutých průvodních prostředků prokázán. Výsledek průvodního řízení rozhodne pak i do podrobnosti o rozsahu tvrzeného smluvního závazku žalované strany, při čemž by ovšem již nepadala na váhu vůbec otázka, hraničí-li pozemky žalované strany přímo na pozemek žalobkyně, či je-li mezi nimi pozemek připsaný knihovně manželům Františku a Barboře T-ovým, poněvadž by bylo věci jen žalované strany, by se při plnění smluvního závazku k žalobkyni vypořádala s případnými nároky nebo námitkami manželů T-ových. V tomto směru schvaluje tudíž nejvyšší soud názor projevený soudem druhé stolice v napadeném usnesení, podle něhož jest řízení před soudem první stolice v této otázce neúplné. Teprve v druhé řadě, kdyby po provedeném řízení nemohlo býti vzato za prokázáno, že a v jakém rozsahu jest žalovaná strana povinna k plnění požadovanému žalobkyni na základě smluvním, bude se soudu obíratí řešením otázky, zda má žalovaná strana povinnost v žalobě uplatňovanou na podkladě zákonném, to jest podle § 364 písm. b) obč. zák. Tu ovšem nejvyšší soud nesouhlasí s právními názory soudu druhé stolice. Odvolací soud dospívá k názoru, že v případě § 364 písm. b) obč. zák. může soused od vlastníka prohlubovaného pozemku žádati jen »negativní plnění«, to jest: aby v prohlubování svého pozemku ustal, nabývá-li takového rozsahu, že sousedův pozemek pozbývá opory, ale ovšem jen tehdy, neučinil-li vlastník prohlubovaného pozemku proti tomu dostatečné opatření. Tento svůj názor rozvádí odvolací soud v ten rozum, že přiznává sousedu právo k žádosti, by vlastník prohlubovaného pozemku porušení sousedova pozemku napravil, ale odpírá oprávnění žádati, by byl vlastník pozemku prohlubovaného přidržen k pozitivnímu konání na svém pozemku, z čehož dovozuje pro souzený případ, že není žalobkyně oprávněna požadovati, by žalované závody provedly ve své cihelně zabezpečovací práce, zvláště násyp. Otázka tato není řešena jednotně ani v nauce ani v praxi. § 364 písm. b) obč. zák. má svůj vzor v ustanoveních § 909 německého občanského zákona (viz také motivy k § 364 písm. b) obč. zák. strana 164) a zásada jím vytyčená byla již před platností dílčí novely z roku 1916 uznávána i literaturou i praxí.

Podstatou zásahu do sousedova vlastnického práva jest, že se sousedově půdě odnímá náležitá opora; prohloubení vlastního pozemku o sobě může, ale nemusí býti ještě na újmu sousedovu právu, rozhoduje tedy, zda nastalo prohloubením na vlastníkově pozemku ohrožení sousedova pozemku tím, že ztrácí náležitou oporu. Nastalo-li takové ohrožení sousedova pozemku, nelze ohroženému upíratí právo, domáhati se žalobou nejen zákazu dalšího prohlubování odpůrcova pozemku působícího ohrožení, nýbrž i obnovení předešlého stavu neb upevnění pozemku a po případě i náhrady škody, nastalo-li již sesutí půdy na ohroženém pozemku. Že uvedení do předešlého stavu může nastati jen činností pozitivní, jest na bílé dni. Povinnost k pozitivnímu jednání lze však vyvoditi již z doslovu § 364 písm. b) obč. zák., neboť, prohluboval-li držitel svůj pozemek na úkor souseda, nepostarav se o dostatečné jinaké zapevnění, jest povinen to učiniti aspoň dodatečně, nemá-li se dosavadní protiprávní stav státi stavem trvalým. K názorům tu projeveným kloní se i literatura (srov. Randa: Schadenersatz 1913 strana 45 a 46, Randa: Vlastnictví 1917 str. 61, Ehrenzweig: System 1923 I § 188 III a Klang 1930 str. 41). Rozhodnutí nejvyššího soudu čís. 8848 sb. n. s., k němuž žalobkyně odkazuje, tu nedopadá, poněvadž jím bylo vysloveno, že vlastník pozemku není povinen (§ 364 písm. b) obč. zák.), by udržoval stavení na svém pozemku v takovém stavu, by mohl soused o ně opíratí své budovy, že naopak vlastník může stavení na svém pozemku zbourati, a, není-li zvláštní služebnosti, musí soused sám chrániti své budovy před pohromou; jde tam o jiný skutkový podklad a nelze z rozhodnutí tohoto odvozovati důsledky uplatňované žalobkyní. Dovolací soud dochází tudíž odchylně od názoru odvolacího soudu k právnímu závěru, že nárok vlastníka ohroženého pozemku na zabezpečení jeho pozemku zřízením dostatečného upevnění vyplývá zásadně již přímo ze zákonných ustanovení. Splnění této povinnosti, nehledě k možným snad technickým obtížím, nenaráží s hlediska právního na závadu, pokud by provádění upevňovacího opatření zasahovalo jen pozemek jsoucí ve vlastnictví strany k tomu povinné. Jinak by tomu bylo, mělo-li by prováděním jeho býti zasaženo do právní sféry osob, které nejsou stranami sporu, na příklad vlastníků pozemků mezi pozemkem ohrožovaným a prohlubovaným. V tomto směru tvrdí žalovaná strana, že mezi pozemky stran jest vklíněn pozemek manželů Františka a Barbory T-ových, kteréžto námitce čelí žalobkyně tvrzením, že manželé T-ovi jsou jen knihovními vlastníky onoho pozemku, skutečným vlastníkem že jest strana žalovaná. Odvolací soud v tomto směru správně podotkl, že, hledíc k ustanovením § 364 písm. b) obč. zák., nelze bez dalšího uložiti straně žalované, by podnikla zabezpečovací práce na pozemku cizím, a třeba tudíž v souzeném případě, bude-li rozhodováno jen na podkladě § 364 lit. b) obč. zák., přesně zjistiti právní poměry pozemku knihovně dosud manželům T-ovým připsaného.

Čís. 12021.

I výkazy nedoplatků jsou exekučním titulem pro dobývání poplatků, pokud jest jejich vykonatelnost potvrzena nebo jinak nepochybná.

(Rozh. ze dne 21. října 1932, R II 237/32.)